

CO WIESZ O ZMIANACH PODATKOWYCH?

RAPORT Rady Podatkowej Konfederacji Lewiatan

PRZYGOTOWANIE I OPRACOWANIE RAPORTU

ARKADIUSZ ŁAGOWSKI

**Wiceprzewodniczący Grupy VAT
Rady Podatkowej Konfederacji Lewiatan**

Arkadiusz Łagowski, doradca podatkowy. W Radzie reprezentuje TVN S.A. Zajmuje się przede wszystkim zagadnieniami podatkowymi w zakresie podatku od towarów i usług. Karierę zawodową rozpoczął w 2005 roku pracując jako inspektor w urzędzie skarbowym, zajmował się wydawaniem interpretacji podatkowych w zakresie VAT oraz prowadzeniem postępowań pokontrolnych. Następnie doświadczenie zawodowe zdobywał w dziale podatkowym BDO i KPMG. W latach 2012-2014 był głównym specjalistą podatkowym w spółce telekomunikacyjnej T-Mobile. Do końca 2018 roku pracował w Zespole Doradztwa Podatkowego Grant Thornton. Od 2019 r. w kancelarii Martini i Wspólnicy. Autor licznych publikacji i raportów dotyczących zagadnień podatkowych w prasie codziennej i fachowej. Absolwent prawa na Wydziale Prawa i Administracji oraz stosunków międzynarodowych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Członek Rady od 2015 r. Powołany na funkcję wiceprzewodniczącego Grupy VAT w 2016 r.

WSTĘP

W drugim półroczu 2019 r. Rada Podatkowa Konfederacji Lewiatan przeprowadziła ankietę zatytułowaną: „Co wiesz o zmianach podatkowych?”.

Zapraszając Państwa do badania, nie mogliśmy przewidzieć, że tematy dotyczące podatków i finansów w przedsiębiorcach, zostaną całkowicie zdominowane przez COVID-19 oraz związane z nią „tarcze”. Założeniem badania było przeanalizowanie zmian w prawie podatkowym: świadomość ich istnienia oraz ich ocena, paradoksalnie jednak pandemia i narzędzia, które zostały stworzone aby przeciwdziałać jej skutkom uwydatniły w sposób bezprecedensowy wszystkie wady procesu legislacyjnego oraz uwypukliło ogromny problem jakim jest nie tylko ilość oraz jakość nowych przepisów podatkowych, ale również brak wystarczającej wiedzy o pojawiających się zmianach, wśród osób zajmujących kluczowe z perspektywy rozliczeń podatkowych stanowiska w firmach.

” Postanowiliśmy sprawdzić, czy księgowi, członkowie zarządów, prezesi, właściciele i inne osoby na co dzień borykające się z przepisami w firmach, nadążają za zmianami podatkowymi. Naszą ankietę wypełniło 457 osób.

”

Raport, który oddajemy w Państwa ręce został przygotowany w oparciu o odpowiedzi udzielone na pytania zawarte w ankiecie. Swoje opinie wyrazili również dyrektorzy finansowi skupieni w Klubie Dyrektorów Finansowych Dialog. Wyniki badania rozwiewają wiele wątpliwości związanych z postrzeganiem zmian podatkowych, a także zawierają ocenę szans i zagrożeń związanych ze zmianami przepisów, z perspektywy osób odpowiedzialnych i współodpowiedzialnych za rozliczenia podatkowe w przedsiębiorstwach. Ze względu na czas przeprowadzenia badania, nie uwzględnia on zmian wprowadzonych przez „tarcze”, jednak nie ulega wątpliwości, że problemy wykazane w niniejszym raporcie wykraczają daleko poza czas pandemii.

Analiza kolejnych instrumentów pomocowych pokazuje, że walcząc z finansowymi skutkami pandemii nie wykorzystano okazji aby cofnąć lub trwale zmienić złe przepisy. Skupiono się bowiem na odwlekaniu szczególnie dotkliwych obowiązków na później.

Pragniemy zwrócić Państwa uwagę na przeprowadzone analizy trzech, wąskich grup, które łącznie stanowiły 40% wszystkich badanych: (1) właścicieli i prezesów, (2) członków zarządu (i prokurentów), a także (3) księgowych (zarówno głównych księgowych jak i pracowników działów księgowości).

Zapraszamy do zapoznania się z raportem, w którym postaramy się zdiagnozować stan wiedzy o zmianach podatkowych oraz jej źródła.

BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI ZMIAN PODATKOWYCH

” Przytłaczająca większość ankietowanych uczestniczy w szkoleniach podatkowych. Niektórzy kilkakrotnie w trakcie roku.

Wśród osób odpowiedzialnych lub współodpowiedzialnych za rozliczenia podatkowe świadomość zmian podatkowych jest na wysokim poziomie. O planach zaostrzenia odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, które nie były jeszcze przedmiotem bardzo szerokiej akcji informacyjnej, słyszało ponad 75% ankietowanych. Może wynikać to z faktu, że przynajmniej raz w roku w szkoleniu dotyczącym podatków (w roku 2018) uczestniczyło aż 82,1% ankietowanych, z których 78,6% więcej niż raz.

Z jednej strony tak znakomity wynik jeśli chodzi o udział w szkoleniach wydaje się dobrze świadczyć o świadomości podatkowej polskiego biznesu. Z drugiej, pokazuje że podatnicy uznali, iż samodzielne zapoznawanie się z przepisami podatkowymi jest absolutnie niewystarczające. Pandemia przyniosła nam z pewnością zmianę w tym zakresie: ilość bezpłatnych i bardzo tanich webinarów czy szkoleń, które pojawiły się na rynku jest ogromna. Nie jesteśmy w stanie powiedzieć, czy ten trend się utrzyma, z pewnością pokazano jednak, że dzielenie się wiedzą może być proste i tanie. Być może osoby odpowiedzialne za finanse przedsiębiorstw będą wymagać od swoich doradców utrzymania takich praktyk, co trwale może poprawić dostęp do wiedzy podatkowej.

Pewne zaniepokojenie może budzić fakt, na który zwraca uwagę KDF Dialog, że uwaga menedżerów i specjalistów jest prawie całkowicie skoncentrowana na poszczególnych przepisach podatkowych i formach raportowania do fiskusa, przy jednoczesnym braku świadomości, że zmienił się generalnie model działania organów podatkowych. Od pewnego czasu automatycznie kontroluje i analizuje się dane podatnika, wpływające elektronicznie szerokim strumieniem z departamentów finansowych, z księgowości i z kont bankowych. Dziś organy wiedzą o podatniku, jego transakcjach i jego kontrahentach nierzadko więcej niż on sam. Podatnik zwykle jest też znacznie gorzej zinformowany niż fiskus.

” Co zmienić w przepisach podatkowych? Po pierwsze uprościć, po drugie ograniczyć ilość zmian, po trzecie wyeliminować rozbieżności interpretacyjne, po czwarte położyć większy nacisk na konsultacje społeczne.

Wśród odpowiedzi na pytanie, co powinno zostać zmienione w polskich przepisach podatkowych, zdecydowany prym wiodą postulaty uproszczenia systemu (w szczególności jeśli chodzi o podatek VAT). Ankietowani mają dość niejasnych przepisów, których interpretacja nastęrcza problemów nawet urzędowi skarbo-

wym. Podatnicy oczekują stabilności (ograniczenie ilości zmian) oraz pewności prawa (jednoznaczność interpretacyjna), respektowania zasad dobrej legislacji (konsultacje społeczne, zdecydowanie dłuższe vacatio legis) oraz ograniczenia obciążeń administracyjnych.

Ankietowani wskazywali również, że rośnie ryzyko prowadzenia działalności i wykonywania zawodu księgowego. Jest to kon-

sekwencją niejasnego, pośpiesznie wprowadzanego prawa i nowych restrykcyjnych przepisów (m. in. MDR).

Rośnie także ryzyko pełnienia funkcji członków zarządów. Wiele osób zastanawia się nad tym, czy nie zrezygnować z pełnienia tej funkcji, gdyż nie mają możliwości zapoznania się ze wszystkimi zmianami i ich konsekwencjami dla siebie jako osobami fizycznymi.

PRZYKŁADOWE PROPOZYCJE ANKIETOWANYCH:

” Błagam – przez 2-3 lata nic!!!! NIC!!!!
Dajcie ludziom odetchnąć, sądom wypracować linię orzeczniczą, a urzędom – interpretacyjną! ”

” Brak jednolitego podejścia organów podatkowych, profiskalizm bez uwzględnienia problemów biznesu. ”

” Treść przepisów na bardziej jasną i konkretną, bez odesłań do milionów innych artykułów w całym akcie prawnym i innych aktach. ”

” Poziom skomplikowania i niejasności interpretacyjne powinny zostać znacząco zredukowane/wyeliminowane (przykład: definicja BO i należyta staranność). ”

” Od razu dobre prawo, a nie łatanie objaśnieniami. ”

” Rzecznik Praw Podatnika potrzebny od zaraz! ”

” Objasnienia, ale publikowane z wyprzedzeniem. ”

” Bardziej przemyślane tworzenie przepisów; więcej czasu od opublikowania przepisów do momentu ich wejścia w życie. ”

” Ujednolicenie przepisów podatkowych i bilansowych. ”

” Kontakt e-mailowy z urzędem, zmniejszenie obowiązków raportowania. ”

” Mniej restrykcyjne przepisy dotyczące WHT, MDR, odpowiedzialności karnoskarbowej. ”

” UPROSZCZENIA!!!!
KARY SĄ ZA WYSOKIE!!!
NIE DA SIĘ WYKONYWAĆ
ZAWODU KSIĘGOWEGO! ”

Wysokość kar jest nieadekwatna do popełnianych błędów. Kary są praktycznie nieuniknione, a urzędnicy myślą się nie mniej niż podatnicy. Długa jest droga dochodzenia swoich praw i udowodnienia niewinności lub braku celowego łamania prawa czy świadomego działania niezgodnego z prawem.

Ponadto należy zauważyć dwojaki źródło kar finansowych. Jednym – oczywistym – jest nieprawidłowe naliczenie danin. Ale skutkiem naruszenia obowiązków raportowych także są finansowe sankcje administracyjne. Rozwiązania IT wprowadzone dla śledzenia zobowiązań podatkowych same przewidują sankcje za brak ich przestrzegania. Ryzyka są więc dwojaki: dzięki rozwiązaniom IT fiskus szybciej kontroluje zobowiązania podatkowe, ale i stworzył cały obszar regulacji zagrożony meta-podatkami w postaci tych sankcji. Kolejnym źródłem ryzyka są przepisy karne i KKS karzące za brak przestrzegania zasad raportowania. Dodatkowo praktyka organów ścigania wskazuje na rosnącą tendencję do stosowania przepisów KKS w zbiegu z przepisami Kodeksu karnego, co zwykle powoduje zwiększenie zagrożenia w dolnym i górnym przedziale kar.

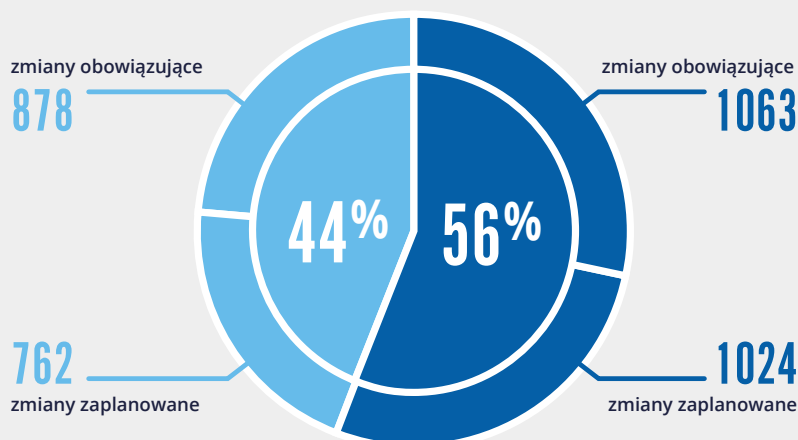
W tej sytuacji nie dziwi, że aż 74,8% ankietowanych wskazało na konieczności powołania instytucji Rzecznika Praw Podatnika. Tylko co dziesiąty ankietowany (11,2%) uznał, że taka instytucja jest w polskim porządku prawnym niepotrzebna.

W sumie, w 4 pytaniach zamkniętych udzielono prawie 4 tysiące odpowiedzi co daje średnio około dwie odpowiedzi udzielone przez ankietowanego na każde z pytań. Odsetek odpowiedzi: „nie interesuję się podatkami” albo „nie słyszałem o tych zmianach” jest w zasadzie pomijalny. Co więcej, przewaga negatywnych ocen zmian nie jest przytłaczająca. Wprawdzie 56,2% wszystkich odpowiedzi w pytaniach zamkniętych negatywnie oceniała zmiany, wydaje się to jednak bardzo dobrym wynikiem i wskazuje na to, iż podatnicy śledzą działania MF dotyczące zmian podatkowych i potrafią je wskazać oraz ocenić.

Może to jednak oznaczać również to, że tylko osoby zainteresowane podatkami przystąpiły do wypełnienia naszej ankiety.

SUMA ODDANYCH GŁOSÓW

- POZYTYWNYCH
- NEGATYWNYCH

Spośród trzech badanych grup to księgowi oddali największą ilość odpowiedzi na pytania zamknięte (2,1) co może świadczyć o największej świadomości istnienia zmian w tej grupie. Bardzo ciekawe jest to, że różnice pomiędzy grupami są jednak bardzo niewielkie. Średnia wśród Prezesów to 2,06 a członków zarządu i prokurentów 2,05. Oczywiście nie pozwala to na ocenę poziomu wiedzy, a sprawdza jedynie pewną hasłową orientację.

Zdziwienie jednak może budzić fakt, że to właśnie Księgowi wykazują największy optymiz-

mem jeśli chodzi o obowiązujące zmiany (ale już nie, jeśli chodzi o zmiany planowane).

Co ciekawe, członkowie zarządu i prokurenci okazali się grupą najbardziej sceptyczną – jeśli chodzi o oceny pozytywne (zarówno zmian obowiązujących jak i planowanych) zamykają oni stawkę ze średnią 1,61, zaś jeśli chodzi o oceny negatywne, zdecydowanie przodują (średnia ilość negatywnie ocenionych obowiązujących zmian podatkowych wyniosła aż 2,67).

POZYTYWNE OCENIONE OBOWIĄZUJĄCE ZMIANY PODATKOWE

Na wstępie, chcielibyśmy zaznaczyć, że przy wszystkich pytaniach zamkniętych, ankietowani mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi – stąd wyniki nigdy nie sumują się do 100%.

” Najlepiej oceniane w 2019 r.: stawka 9% w CIT, podwyższenie limitu amortyzacyjnego na samochody i skrócenie terminów w uldze na złe długi (VAT), a także uproszczenia dotyczące dokumentacji podatkowych. ”

Wśród najlepiej ocenionych i wdrożonych w momencie prowadzenia badania pomysłów ustawodawcy więcej niż co trzeci ankietowany (36,1%) wskazał obniżoną do 9% stawkę podatku CIT, dla podatników, których

przychody w danym roku podatkowym nie przekroczyły kwoty będącej równoważnością 1 200 000 euro. Na miejscu drugim (28,9%) znalazło się podwyższenie limitów odpisów amortyzacyjnych stanowiących koszt uzyskania przychodów z tytułu zużycia samochodów osobowych. Podobną popularnością cieszyło się skrócenie terminów w uldze na złe długi (27,1%).

Warto zauważyć, że w ankiecie nie wskazano na zdecydowanego faworyta, a rozrzut głosów wskazuje, że w „ofercie” Ministerstwa Finansów każdy podatnik znajdzie coś dla siebie. Martwić może brak jednej, wiodącej inicjatywy, która jednoznacznie ułatwiłaby życie wszystkim podatnikom w 2019 roku, choć należy podkreślić, że już w inicjatywach zaplanowanych na 2020, ankietowani nie mieli problemu z jej wskazaniem, o czym w dalszej części raportu.

Choć ceny transferowe sprawiają podatnikom wiele problemów, w badaniu wyraźnie doceniono uproszczenia w tym zakresie – pozytywną ocenę wyraził prawie co czwarty ankietowany (23,6%). Biorąc pod uwagę, że tematyka TP nie dotyczy wszystkich podatników, uproszczenia w dokumentacji TP należy uznać za ocenione bardzo wysoko. Tarcza antykryzysowa nie zmieni raczej trwale tej oceny na lepszą, zakłada bowiem jedynie przedłużenie terminów dotyczących obowiązków w zakresie cen transferowych a nie dalej idące uproszczenia.

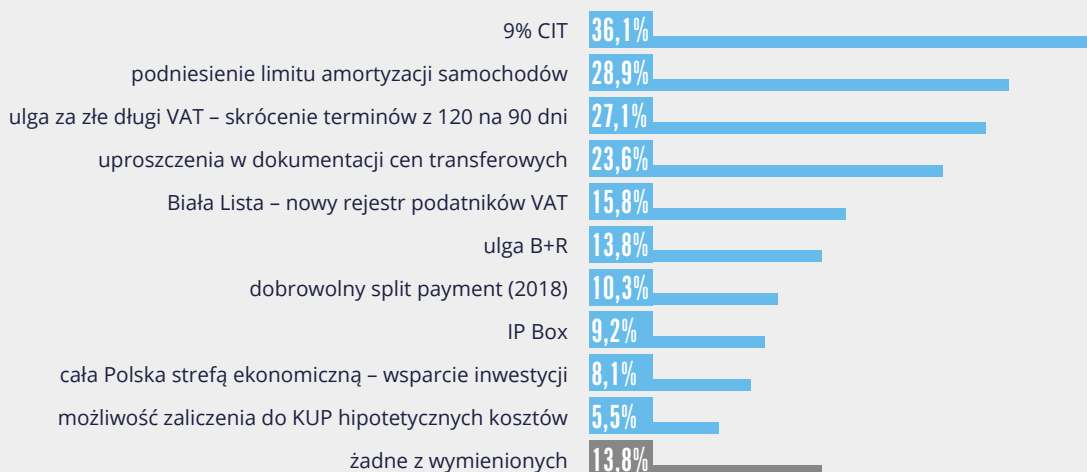
” Ulgi B+R oraz IP Box ocenione pozytywnie ale wskazało na nie stosunkowo niewiele osób. Wynikać to może z tego, że ulgi te skierowane są tylko do wybranych podatników. Podobna sytuacja związana jest z inicjatywą cała Polska strefą ekonomiczną.

Zaskoczeniem może być niska pozycja Ulgi B+R (13,8%) oraz IP Box (9,2%). Sztandarowe propozycje rządu mające służyć poprawie innowacyjności gospodarki okazały się warte uwagi dla stosunkowo niedużej ilości badanych podatników. Podobnie projekt „cała Polska strefą ekonomiczną” (z popularnością na poziomie 8,1%). Martwić może także, że 13,8% ankietowanych nie oceniło pozytywnie żadnej z dziesięciu zeszłorocznych zmian.

” Niewielu ankietowanych ocenia pozytywnie Białą Listę.

” W przypadku obowiązujących zmian podatkowych opinie księgowych oraz prezesów są co do zasady spójne.

KTÓRĄ Z OBOWIĄZUJĄCYCH ZMIAN PODATKOWYCH OCENIAJĄ PAŃSTWO NAJBARDZIEJ POZYTYWNI?

Pierwsze istotne różnice pojawiają się dopiero w ocenie białej listy – tę pozytywnie oceniło jedynie 7,7% księgowych (i jedynie 4,1% członków zarządu i prokurentów), co zdecydowanie odbiega od średniej wśród wszystkich ankietowanych (15,8%) oraz oceny prezesów (14,4%). Możemy z pewną dozą prawdopodobieństwa założyć, że przyczyną większego sceptycyzmu księgowych i członków zarządu jest fakt, że to oni mierzą się z praktycznymi wyzwaniem związanyymi z tymi przepisami (w szczególności dostosowanie systemów finansowo-księgowych, przygotowanie schematów i procedur), co może przyćmiewać korzyści płynące z tej zmiany, a dostrzegalne z perspektywy właścicielskiej.

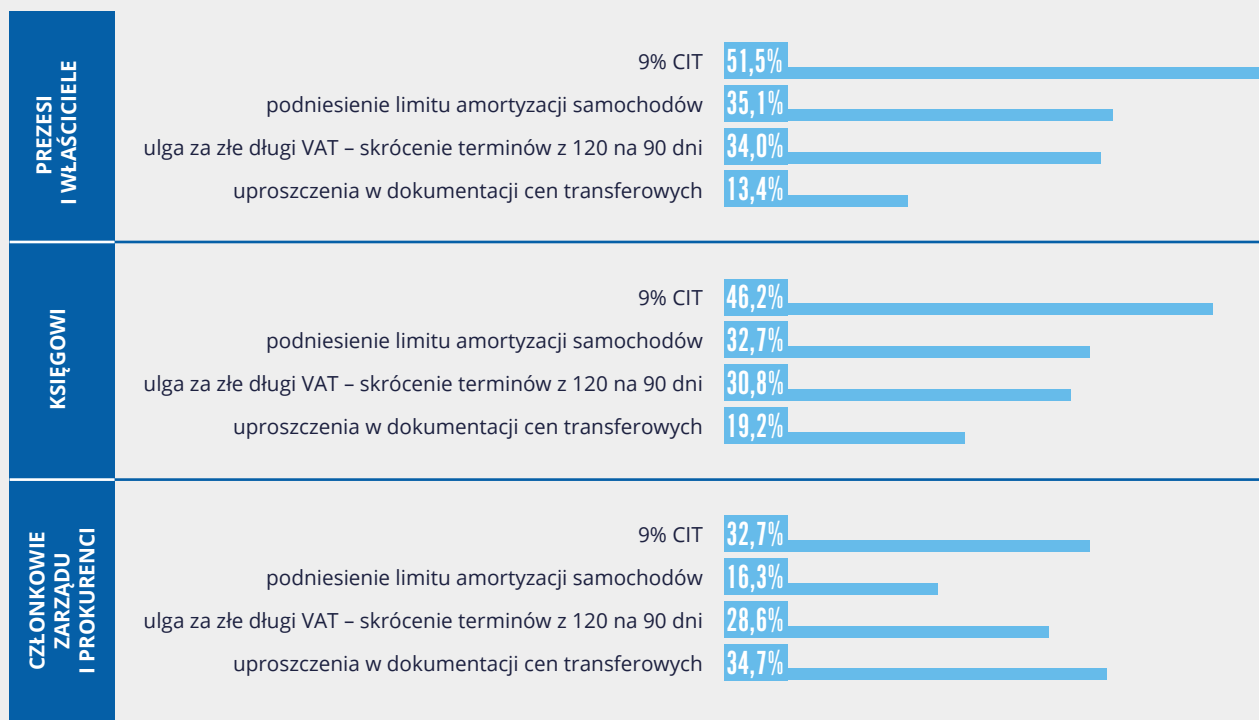
Odpowiedzi członków zarządu w bardzo ciekawy sposób pokazują obszary zainteresowania

” Członkowie zarządu najlepiej oceniają uproszczenia dotyczące dokumentacji podatkowych. ”

tej grupy ankietowanych. Najlepiej oceniają oni uproszczenia w dokumentacji cen transferowych (2019 r.) – na te przepisy wskazało 34,7% członków zarządu. Odmowną rozbieżność widać, gdy porównamy to z odpowiedziami prezesów i właścicieli, którzy prawie trzykrotnie rzadziej wskazywali zmiany w tych przepisach jako korzystne (13,4%).

Wśród prezesów i właścicieli zdecydowanie najlepiej oceniono rozszerzenie stosowania stawki 9% CIT – tę odpowiedź wskazało 51,5% członków tej grupy.

KTÓRĄ Z OBOWIĄZUJĄCYCH ZMIAN PODATKOWYCH OCENIAJĄ PAŃSTWO NAJBARDZIEJ POZYTYWNI? (TOP 4)

Według dyrektorów z KDF Dialog informatyzacja fiskusa bez wątpienia skutecznie ogranicza liczbę oszustw podatkowych i poprawia ścisłość podatków. Przeważająca większość CFO (dyr. finansowych w randze członka zarządu), ale i ci którzy nie są członkami zarządów widzi zmiany jako pozytywne za wyjątkiem kilku kluczowych jak dot. raportowania schematów podatkowych – MDR, podatku u źródła WHT, oraz JPK_VAT 2020. Do nich biznes albo nie miał czasu się przygotować albo nie ma wiedzy i możliwości technicznych, aby w 2020r. wprowadzić te zmiany.

Ale CFO widza też drugą stronę medalu – ciężar dostarczenia danych został przeniesiony na podatnika. Problem w tym, że firmy nie dorównują poziomem z informatyzowania fiskusowi. Dostarczenie ogromnej ilości danych przy braku odpowiednich narzędzi informatycznych i procedur jest kosztowne i czasochłonne, a niedostarczenie danych jest karane nie tylko na poziomie podatnika, ale również poprzez pociąganie do odpowiedzialności karnej osobistej osób zarządzających firmą.

NAJGORZEJ OCENIONE OBOWIĄZUJĄCE ZMIANY PODATKOWE

” Najgorzej oceniane w 2019 r.: MDR i limitowanie kosztów podatkowych najmu oraz leasingu. Za nimi zmiany w podatku u źródła i danina solidarnościowa ”

Wśród najgorzej ocenionych pomysłów ustawodawcy w zeszłym roku niechlubne prowadzenie przypadło raportowaniu schematów podatkowych. Aż 58,6% ankietowanych oceniło tę zmianę jako jedną z najbardziej negatywnych. Również bardzo wysoko na liście znalazło się limitowanie kosztów podatkowych

w przypadku najmu i leasingu samochodów – jednoznacznie negatywnie oceniła te zmiany ponad połowa ankietowanych (51,2 %). Te dwa obszary znalazły się na samodzielnym prowadzeniu.

Co więcej zgodnie z projektem ustawy z dnia 28 maja 2020 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku od towarów i usług, ustawy o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami oraz niektórych innych ustaw, planowane jest doprowadzenie do sytuacji, (art. 15 ww. ustawy), iż z dniem 1 lipca 2020 r. numery schematów podatkowych nadane przed tym

dniem schematom transgranicznym w rozumieniu art. 86a § 1 pkt 12 ustawy zmienianej w art. 5 stają się nieważne. W konsekwencji, wszelkie zaraportowane przed 1 lipca 2020 r., schematy podatkowe transgraniczne powinny zostać zaraportowane powtórnie, ze względu na unieważnienie ich dotychczasowych numerów schematów podatkowych. Można zatem domniemywać, że negatywna ocena przepisów o MDR jeszcze bardziej się pogorszy.

O tyle o ile w przypadku limitowania kosztów z pewnością znaczenie miała kalkulacja ekonomiczna, o tyle w przypadku MDR podejrzewać można, iż negatywnie oceniono ogólną uciążliwość przepisów oraz drakońskie kary. Ministerstwo Finansów zdaje się rozumieć negatywną percepcję wprowadzonych przepisów, nie wydaje się jednak, aby działania powołanego Forum MDR mogły w szybki i diametralny sposób zmienić postrzeganie tych bardzo skomplikowanych przepisów, które nakładają na przedsiębiorców wiele nowych, czasochłonnych i często niejasnych obowiązków dokumentacyjnych.

Biorąc pod uwagę, warunki z Ordynacji podatkowej, które należy spełnić aby kwalifikować się do obowiązku posiadania wewnętrznej procedury w zakresie przeciwdziałania niewywiązywaniu się z obowiązku przekazywania informacji o schematach podatkowych, wyniki mogą sugerować, że limit przychodów lub kosztów na poziomie 8 milionów złotych jest ustalony za nisko i liczba podmiotów, które mają obowiązek wprowadzić i stosować wewnętrzną procedurę w zakresie przeciwdziałania niewywiązywaniu się z obowiązku przekazywania informacji o schematach podatkowych jest zbyt szeroka. W pozytywnej ocenie przepisów o MDR nie pomagają także niejasne przepisy o MDR i definicje (np. promotora).

Wśród obowiązujących przepisów prawie co trzeci ankietowany ocenił negatywnie przepisy o podatku u źródła (WHT). 28,4% głosów krytycznych nie dziwi – to jedne z przepisów, wokół których powstało szczególne zamieszanie. Samo Ministerstwo Finansów już pod koniec 2018 r. wydało dwa rozporządzenia w sprawie wyłączenia lub ograniczenia stosowania wybranych przepisów, aby następnie przedłużyć je o kolejne miesiące. Projekt objaśnień wydany latem 2019 roku, niestety również nie rozwiązał wątpliwości podatników, co więcej – na ostateczną wersję objaśnień nadal czekamy, i choć pojawiają się cząstkowe wyjaśnienia wątpliwości (np. interpretacja ogólna Ministra Finansów Nr SP4.8223.1.2020 z dnia 15 kwietnia 2020 roku w sprawie obowiązku poboru zryczałtowanego podatku dochodowego (podatku u źródła) od wypłaty niektórych należności dokonywanych przez zagraniczny zakład polskiego rezydenta na rzecz nierezydenta <https://www.mf.gov.pl/documents/764034/6831363/Dz.+Urz.+Min.+Fin.+z+dnia+24+kwietnia+2020+r.+--+poz.+50+->) to nie da się ukryć, że WHT jest jednym z istotniejszych systemowych problemów Ministerstwa Finansów.

KTÓRĄ Z OBOWIĄZUJĄCYCH ZMIAN PODATKOWYCH OCENIAJĄ PAŃSTWO NAJBARDZIEJ NEGATYWNIE?

Prezesi i właściciele najgorzej oceniają limitowanie kosztów związanych z najmem i leasingiem pojazdów. Kwestie techniczne takie jak MDR i zmiany w podatku u źródła znajdują się na dalszych miejscach. Można to tłumaczyć powiedzeniem, że koszula bliższa ciała.

Według dyrektorów finansowych z KDF Dialog limit zmniejsza efektywności podatkowej polskich spółek natomiast MDR i WHT zmniejszają konkurencyjność rynku i opłacalność prowadzenia działalności w Polsce. W dłuższym okresie choć już jest to widoczne w przypadku spółek zależnych przekłada się to na zmniejszenie lub zachwianie (opóźnianie inwestycji czy zmiany w decyzjach inwestycyjnych) poziomu inwestycji oraz zmiany polityk i strategii w celu zmiany modelu działalności na rzecz rozwoju na innych rynkach. Obserwacje na

ten temat są już widoczne w trendach długofalowych. <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?locations=PL> Potwierdzają tę opinię eksperci RP <https://www.rp.pl/Gospodarka/304259860-Polska-przyciaga-mniej-zagranicznych-inwestycji.html>

Ciekawe wnioski nasuwają się, gdy analizie poddamy odpowiedzi jedynie prezesów i właścicieli firm. Na tle wszystkich ankietowanych w tej grupie zła ocena przepisów o MDR (43,3% prezesów i właścicieli firm) zdecydowanie ustąpiła miejsca limitowaniu kosztów podatkowych związanych z pojazdami (59,8%). Prezesi i właściciele zdecydowanie mniej niż inne osoby mające do czynienia z podatkami przejmują się zmianami w podatku u źródła (jedynie 13,4% w porównaniu do 28,4% w całej badanej grupie).

Co ciekawe, aż 32% prezesów i właścicieli firm negatywnie oceniło daninę solidarnościową, czyli dodatkowe zobowiązanie podatkowe dla osób o dochodach przekraczających 1 mln złotych rocznie (dla porównania 23,1% księgowych i 27,1% członków zarządów i prokuren-

tów). Ich oceny nie zmieni raczej fakt, że obowiązek sprawozdawczy w tym zakresie został przesunięty o miesiąc. Do zmiany percepcji potrzeba by przynajmniej umorzenia bądź nie naliczania odsetek od zapłaty daniny solidarnościowej po terminie.

NAJLEPIEJ OCENIONE ZMIANY PODATKOWE PLANOWANE NA 2020 ROK

Wśród planowanych zmian jako najbardziej pozytywną ponad połowa ankietowanych wskazała nowy JPK zastępujący deklarację VAT. Jasno widać, że zmniejszanie obciążeń dokumentacyjnych oraz minimalizacja obowiązków formalnych są pozytywnie przyjmowane przez biznes. CFO z KDF Dialog zgadzają się z tym z zastrzeżeniem zmian dot. grup produktowych i problemów związanych z prawidłowym zaszeregowaniem i ewidencją oraz brakiem przystosowania systemów ERP do automatycznej ewidencji zgodnej z przepisami. Problem leży w tym iż proponowany podział jest odmienny od powszechnie przyjętych standardów jak Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług (PKWiU).

Nowy JPK VAT (wcześniej używana nazwa JPK VDEK) zastępujący deklaracje podatkowe VAT został

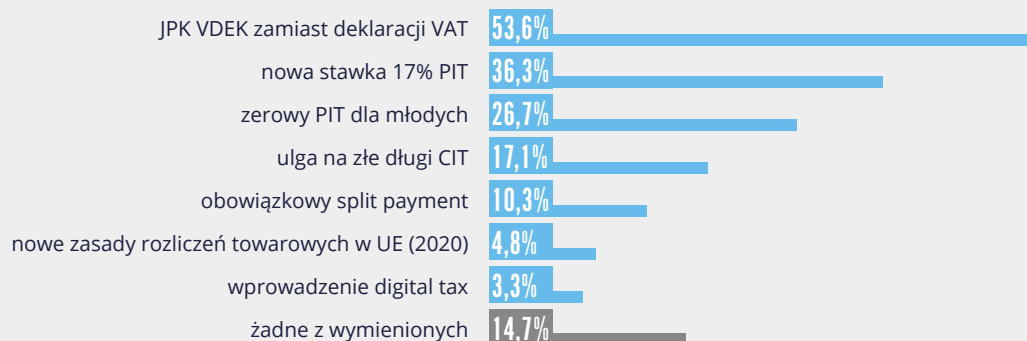
oceniony pozytywnie. Należy jednak zauważyć, że w momencie wypełniania ankiety nie wszyscy mieli już informację, że zmiana ta przyniesie obowiązek przyporządkowywania sprzedaży do nowych grup towarów i usług, oraz konieczność modyfikacji systemów finansowo-księgowych.

Z ciepłym przyjęciem podatników spotkały się także zmiany w PIT: nową stawkę 17% pozytywnie oceniło 36,3% ankietowanych a zerowy PIT dla młodych 26,7%.

Poza czołówką znalazła się Ulga na złe długi w podatkach dochodowych (17,1%) oraz Obowiązkowy split payment (10,3%). Niestety i tym razem prawie 15% ankietowanych nie oceniło dobrze żadnej planowanej zmiany.

KTÓRĄ Z PLANOWANYCH NA 2020 ZMIAN PODATKOWYCH OCENIAJĄ PAŃSTWO NAJBARDZIEJ POZYTYWNI?

Porównanie w ramach 3 wyodrębnionych grup pokazuje bardzo pozytywną i jednorodną ocenę nowych struktur JPK (powyżej 50% wśród wszystkich kluczowych grup). Ciekawe, czy na pozytywną ocenę wpłynie fakt, kolejnego przesunięcia terminu wdrożenia JPK_VDEK (sytuacja związana z COVID 19 opóźnia termin o kolejne miesiące).

Nowa stawka siedemnastoprocentowego PIT-u podzieliła jednak zarządy: 40,8% prezesów (i właścicieli) oceniło ją pozytywnie, podczas gdy spośród członków zarządu i prokurentów podobną opinię wyraziło jedynie 16,3%.

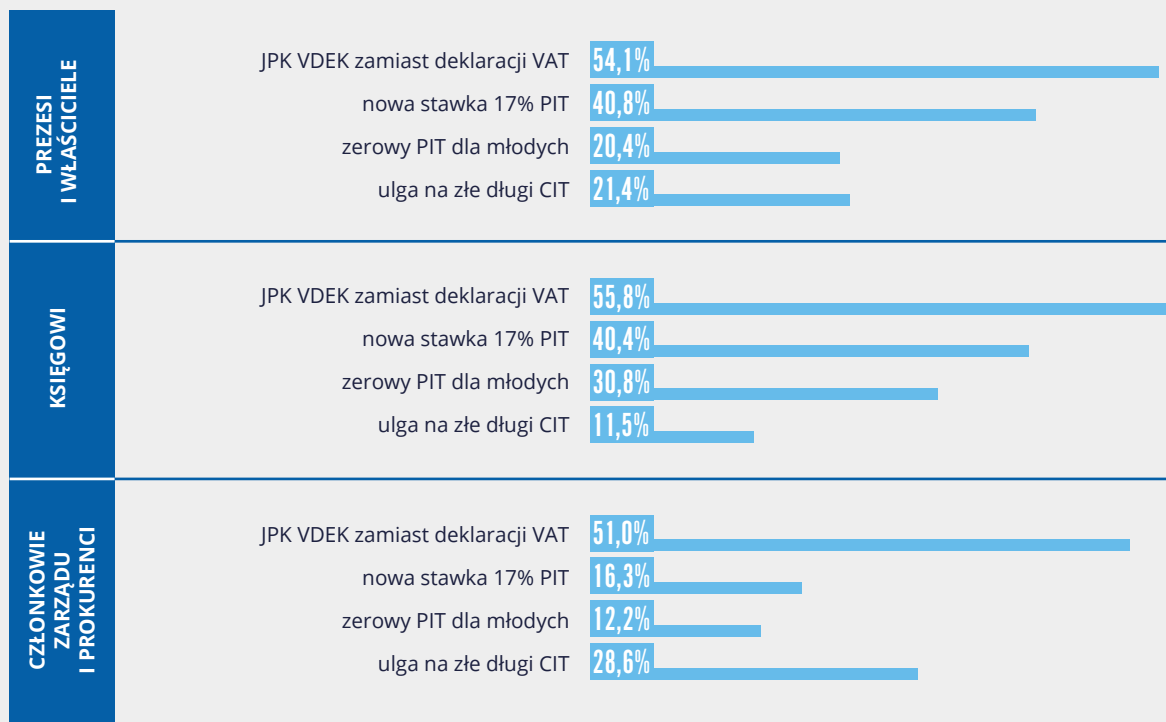
” Księgowi za zerowym PIT dla młodych pracowników, członkowie zarządów za nową ulgą na złe długi w podatkach dochodowych. Po raz kolejny widać, że osoby zajmujące wyższe stanowiska interesują się przede wszystkim tymi zmianami, które mają istotny wpływ na wynik przedsiębiorstwa i ograniczenie biurokracji.

Wg dyrektorów finansowych z KDF Dialog zmiany wprowadzane dotychczas wiązały się w przeważającej mierze ze znacznymi nakładami pracy, przy jednoczesnym braku łatwo dostępnej wykwalifikowanej kadry. Prowadziło to do powstania zaległości i błędów spowodowanych nadmiernym obciążeniem pracą w działach księgowych, prawnych i finansowych, które nie były związane z prowadzeniem biznesu czy kreowaniem wartości. Dla firm i CFO stanowiły koszty i ryzyka prowadzenia działalności, które zmniejszają rentowność firm oraz ich konkurencyjność na rynku.

Bardzo duże różnice w ilości głosów dotyczą również zerowego PIT-u dla młodych. 30,8% księgowych oceniło tę zmianę jako pozytywną, wśród prezesów i właścicieli było to już 20,4% a wśród członków zarządów jedynie 12,2%. Odwrotne wyniki dotyczą ulgi na złe długi w podatku dochodowym: ta zmiana zajęła drugą najwyższą pozycję wśród członków zarządu (z wynikiem 28,6%) a spadła na pozycję piątą wśród księgowych (za obowiązkowym split paymentem – 13,5%) z wynikiem 11,5%.

”

KTÓRĄ Z PLANOWANYCH NA 2020 ZMIAN PODATKOWYCH OCENIAJĄ PAŃSTWO NAJBARDZIEJ POZYTYWNI?

NAJGORZEJ OCENIONE ZMIANY PODATKOWE PLANOWANE NA 2020 ROK

Biała lista, która w zamyśle ma pomóc firmom szybko i skutecznie weryfikować kontrahentów (oraz ich rachunki bankowe) została oceniona negatywnie przez prawie 62% głosujących. Tak słaby wynik może być rezultatem licznych kontrowersji i wątpliwości interpretacyjnych związanych ze stosowaniem tych przepisów.

”

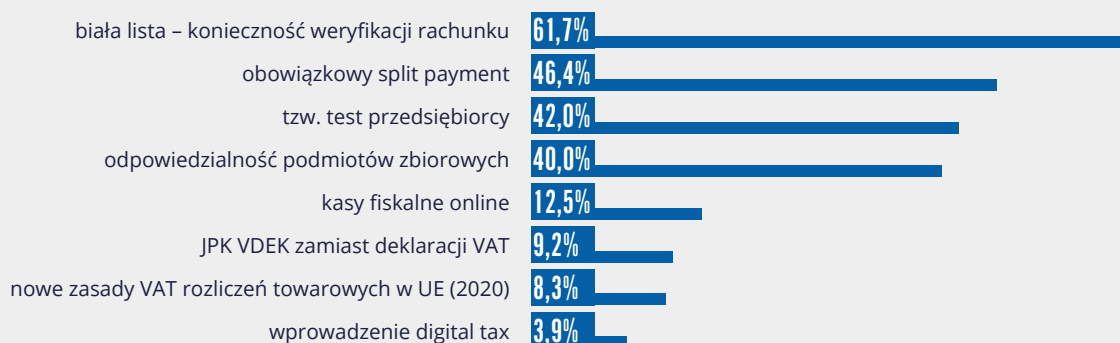
Biała lista – konieczność weryfikacji rachunku bankowego na specjalnym Wykazie podatników, liderem rankingu najgorszych zmian podatkowych. Na drugim miejscu split payment czyli mechanizm podzielonej płatności.

”

Bardzo wysoko na liście krytykowanych zmian znalazły się także obowiązkowy split payment inaczej mechanizm podzielonej płatności (46,4%), tzw. test przedsiębiorcy (42%) oraz projektowane zaostrzenie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za przestępstwa karnoskarbowe (40%).

Split payment jest jedyną zmianą, która z istotnym wynikiem pojawiła się w rankingu zarówno pozytywnie jak i negatywnie ocenianych inicjatyw podatkowych. Uzasadnionym przypuszczeniem dla takiego stanu rzeczy może być założenie, iż podatnicy widzą potrzebę uszczelnienia systemu, mają jednak uzasadnione wątpliwości co do sposobów jego przeprowadzenia.

KTÓRĄ Z PLANOWANYCH NA 2020 ZMIAN PODATKOWYCH OCENIAJĄ PAŃSTWO NAJBARDZIEJ NEGATYWNIE?

Jeśli chodzi o negatywną ocenę, to konieczność weryfikacji kontrahentów (biała lista) jest zdecydowanym przegranym rankingu zmian na rok 2020 wśród księgowych. Aż 75% z nich uznało, że jest to zmiana negatywna.

” Zarządy boją się wprowadzenia tzw. testu przedsiębiorcy. Księgowi mają znacznie mniej obaw.

”

Dyrektorzy finansowi z KDF Dialog są zgodni, że w polskiej rzeczywistości może to spowodować znaczny wzrost kosztów prowadzenia biznesu i ograniczenie konkurencyjności oraz elastyczności. Dotyczy to w takiej samej mierze przedsiębiorstw prywatnych, jak i sektora przedsiębiorstw państwowych, które korzystają z dostawców i podwykonawców.

Księgowi, inaczej niż większość badanych, nie przejęli się aż tak bardzo testem przedsiębiorcy (23,1% czyli o prawie 20% mniej niż wśród wszystkich badanych a ponad 30% względem członków zarządów i prokurentów, gdzie negatywna ocena testu przedsiębiorcy wyniosła aż 53,9%).

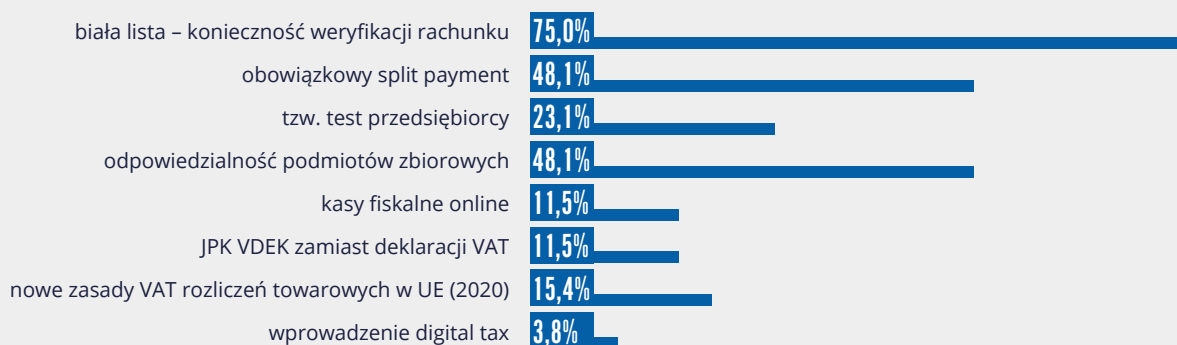
Co może wywołać zdziwienie to fakt, iż księgowi boją się – bardziej niż prezesi, właściciele firm, członkowie zarządu i prokurenci – planowanych zmian w przepisach o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych. Taką opinię wyraziło aż 48,1% z nich, co nie dziwi biorąc pod uwagę katalog proponowanych kar (w projekcie pojawiały się m.in. przymusowe rozwiązanie albo likwidacja spółki z przejęciem jej majątku przez Skarb Państwa, wprowadzenie zarządu przymusowego do spółki czy kary grzywny do 30 milionów zł).

”

Księgowi znacznie bardziej niż prezesi i właściciele firm świadomi są zagrożeń wynikających z projektowanych przepisów zaostrzających odpowiedzialność podmiotów zbiorowych. Jest to pole do poprawy, ponieważ nowe przepisy mogą radykalnie zwiększyć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej. Brak dochowywania tzw. należytej staranności może słono kosztować. Apel do prezesów i właścicieli: słuchajcie swoich księgowych.

”

KTÓRĄ Z PLANOWANYCH NA 2020 ZMIAN PODATKOWYCH OCENIAJĄ PAŃSTWO NAJBARDZIEJ POZYTYWNI?

PODSUMOWANIE

Generalny obraz świadomości podatkowej ankietowanych prezentuje się całkiem dobrze. Większość uczestników badania nie tylko posiada wiedzę na temat aktualnych zmian podatkowych, ale także aktywnie dąży do jej pogłębienia. Może to oczywiście świadczyć o tym, że naszą ankietę postanowiły wypełnić jedynie te osoby, które zainteresowane są prawem podatkowym.

Warto jednak zwrócić uwagę, że istnieją różnice w postrzeganiu zmian podatkowych w grupie księgowych, członków zarządu oraz prezesów i właścicieli. Ci ostatni koncentrują się przede wszystkim na zmianach wpływających na wynik finansowy przedsiębiorstwa, pozostawiając swoim księgowym kwestie związane z innymi zmianami, szczególnie technicznymi.

Wydaje się, że to nastawienie osób zajmujących najwyższe stanowiska w firmach powinno ulec modyfikacji. Mamy bowiem do czynienia z rosnącym ryzykiem podatkowym spowodowanym dużą presją wprowadzanych na szybko, niejasnych przepisów. W tej sytuacji nietrudno o błąd. Kary mają natomiast tendencję wzrostową i obciążają nie tylko księgowych. Na ten obraz należy nałożyć pomysł uchwalenia nowej ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, radykalnie zwiększający odpowiedzialność tych podmiotów, które poprzez brak dochowania należytej staranności przyczyniły się do popełnienia przez członka organu, prokurenta, czy pracownika przestępstwa (w tym skarbowego).

COVID-19 w sposób bezprecedensowy zmusił wszystkie osoby odpowiedzialne za finanse przedsiębiorstw do ekspresowego zapoznania się z ogromnymi ilościami wiedzy podatkowej (ujętej w kolejnych tarczach antykryzysowych) i udowodnił, że biznes wspierany przez doradców jest w stanie bardzo szybko przygotować się do zmian.

Pandemia nie tłumaczy jednak działań podjętych na długo przed jej zaistnieniem. I tak, oprócz presji związanej z wprowadzaniem nowych, niejasnych przepisów (która ujawniła się ze szczególną mocą w latach 2018 i 2019), oraz wzrostem kar za przewinienia, dochodzą też zwiększone możliwości analityczne organów podatkowych, które dysponują danymi pozyskanymi poprzez takie narzędzia jak m. in. JPK, STIR, kasy online. To wszystko powoduje, że księgowi nie powinni być pozostawiani sami sobie z problemami podatkowymi i zmianami. Podatki to w dzisiejszych czasach nie tylko obiekt zainteresowania osób przygotowujących deklaracje podatkowe ale również odpowiedzialność osób wykonujących inne funkcje w przedsiębiorstwach – np. pracowników działów zakupowych, sprzedażowych, działów prawnych. W tej sytuacji pomocne jest kompleksowe podejście do podatków w całym przedsiębiorstwie.

Serdecznie dziękujemy wszystkim tym, którzy pomogli w przeprowadzeniu Badania i przygotowaniu raportu. Dziękujemy uczestnikom Badania za wypełnienie ankiety oraz podzielenie się swoimi przemyśleniami i pomysłami. Mamy nadzieję, że głos przedsiębiorców zostanie usłyszany przez osoby odpowiedzialne za kształtowanie polityki podatkowej.

Dziękujemy również za wsparcie Klubu Dyrektorów Finansowych „Dialog” (propagującego ankietę oraz udostępniającego wnioski ze swojego programu edukacyjnego Cyfrowy Fiskus), kancelarii Martini i Wspólnicy, portalu prawo.pl, a także Przemysławowi Pruszyńskiemu z Rady Podatkowej i innym osobom z Konfederacji Lewiatan, bez których ten Raport by nie powstał.

www.radapodatkowa.pl
www.konfederacjalewiatan.pl